Het college van Burgemeester en Wethouders
van Gelderland

Datum
21 mei 2025

Zaaknummer
2024-002361

Onderwerp
Decentralisatie-uitkering Openbare Bibliotheken 2025 en 2026

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Geacht college,

In aansluiting op de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 18 maart jl., richten wij ons tot u met een zwaarwegend verzoek over de besteding van decentralisatie-uitkeringen van 2025 en 2026 voor de openbare bibliotheekvoorziening in uw gemeente. Daarnaast informeren we u over het initiatief van de Provincie Gelderland voor een bestuurlijk traject om ons als stelselpartners gezamenlijk voor te bereiden op de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).

De minister doet in genoemde brief een beroep op gemeenten om deze decentralisatie-uitkeringen ook werkelijk ten goede te laten komen aan de bibliotheek. Ons bereiken signalen dat ook in Gelderland gemeenten ervoor kiezen deze decentralisatiegelden aan andere doelen te besteden. Net als de minister realiseren wij ons dat gemeenten deze beleidsvrijheid hebben en dat de uitdagende financiële omstandigheden in uw gemeenten deze afweging misschien onvermijdelijk maken. Toch geven we u het volgende in overweging.

In 2023 en 2024 hebben 35 Gelderse gemeenten een beroep gedaan op de SPUK-regelingen voor het versterken en uitbreiden van lokale bibliotheekvoorzieningen. In totaal is € 7.000.000,- aan SPUK-middelen in Gelderland beschikbaar gekomen. De decentralisatiegelden voor 2025 en 2026 zijn om te beginnen bedoeld om deze noodzakelijke versterking en uitbreiding ook voor de toekomst te borgen. Het gaat om een bedrag van € 2,95 per inwoner, met een minimum van € 100.000,- per gemeente. Van de 51 Gelderse gemeenten komen er 26 voor dit minimumbedrag in aanmerking.

Deze extra financiering stelt u bovendien in staat zich voor te bereiden op de gemeentelijke zorgplicht die onderdeel wordt van de gewijzigde Wsob. Deze wetwijziging beoogt onder andere de teruggang van het aantal bibliotheekvestigingen in Nederland tot staan te brengen en de toegankelijkheid van bibliotheken voor inwoners te borgen.

Provincies worden belast met het interbestuurlijk toezicht op deze gemeentelijke zorgplicht voor het instandhouden van voldoende, kwalitatief hoogwaardige bibliotheekvoorzieningen.

Sinds 2022 is er vanuit het Rijk meer oog voor de belangrijke toegevoegde waarde van bibliotheken voor de lokale samenlevingen. Bibliotheken dragen bij aan persoonlijke ontwikkeling, zelfredzaamheid van burgers, het vestigingsklimaat en leefbaarheid in uw gemeente. Het huidige kabinet zet deze lijn voort. Bovendien geeft de minister aan voornemens te zijn ook na 2026 de extra structurele financiering voor beschikbaar te stellen. Het lijkt ons raadzaam de minister geen aanleiding te geven om dit voornemen te heroverwegen, wanneer blijkt dat deze middelen niet aan bibliotheken ten goede komen.

Ook als provincie hechten we groot belang aan toekomstbestendige, toegankelijke, kwalitatief hoogwaardige bibliotheekvoorzieningen voor alle inwoners van Gelderland. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de grote maatschappelijke uitdagingen van deze tijd op het gebied van bijvoorbeeld burgerschap, sociale cohesie, en welzijn. We blijven daarom investeren in het bibliotheekwerk in de provincie, o.a. door de inzet van provinciale ondersteuningsinstelling Rijnbrink en programma's als Gelderse aanpak basisvaardigheden.

We hopen dat het beroep van de minister en bovenstaande argumentatie voor uw college aanleiding zijn om -voor zover dat niet al het geval is- de decentralisatie-uitkeringen aan de bibliotheken ten goede te laten komen.

Bestuurlijk overleg Wsob Gelderland
Tijdens de bestuurlijke bijeenkomst over de betekenis van de gewijzigde Wsob voor het Gelders bibliotheekstelsel op 22 november 2024, is afgesproken dat de provincie het initiatief neemt voor een bestuurlijke stuurgroep Wsob Gelderland. De wethouders van Wijchen, Oude IJsselstreek en Ede, de bestuurders van Kunstwerk!, Bij de Bieb en Bibliotheek Nijkerk, de directeur-bestuurder van Rijnbrink en gedeputeerde Peter Drenth komen op 2 juni voor de eerste keer bij elkaar.

Gemeenten en bibliotheken benutten de voorbereiding op de gewijzigde Wsob nu al om strategisch beleid te formuleren voor de komende jaren. De gezamenlijke ambities en maatschappelijke opgaven vragen om afstemming en samenwerking tussen alle partners in het Gelderse bibliotheekstelsel[1] bij de voorbereiding op de nieuwe Wsob. Als provincie starten we het proces om tot die afstemming te komen, in samenspraak met de Samenwerkende Gelderse Bibliotheken (SGB), VNG Gelderland en Rijnbrink.

[1] Het Gelderse bibliotheekstelsel bestaat uit de samenwerkende Gelderse Bibliotheken (SGB), de gemeenten (VNG Gelderland), Rijnbrink en de provincie. De maatschappelijke opgaven en ambities worden onder andere verwoord in het Bibliotheekconvenant 2024-2027 en in een landelijk bestuursakkoord van OCW, VNG, IPO, KB, VOB, en SPN dat in voorbereiding is.

Op deze manier hopen we bij te dragen aan een sterk Gelders bibliotheekstelsel, waarin partners elkaar versterken en inwoners kunnen rekenen op een bibliotheekvoorziening die mee kan groeien met de lokale behoeften.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

Daniël Wigboldus
Commissaris van de Koning

Johan Osinga
Secretaris